

Головко О. Г.

*к.е.н., доцент, Харківський навчально – науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Україна; e-mail: elena.golovko13@gmail.com*

Кольтюкова В. Д.

*Харківський навчально – науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Україна; e-mail: lerakoltukova@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті розглянуто проблеми управління оборотними активами в період кризи, процес розробки політики управління оборотними активами, теоретико-методичні та економіко-математичні підходи до данної проблеми. Вивчено теоретичні основи системи управління оборотними активами, проведено аналіз ефективності політики управління оборотними активами, розроблено заходи щодо підвищення ефективності управління оборотними активами шляхом вдосконалення політики управління ними.

Ключові слова: оборотні активи, управління підприємством, політика управління, ділова активність, ефективність управління.

Формул: 2; рис.: 8, табл.: 0, бібл.: 8

Golovko O. H.

*PhD (Candidate of Economic Sc.),
Associate Professor of Finance Department
Kharkiv Educational and Scientific institute of
SHEI "Banking University", Kharkiv,
Ukraine; e-mail: elena.golovko13@gmail.com*

Koltyukova V. D.

*Kharkiv Educational and Scientific institute of
SHEI "Banking University", Kharkiv,
Ukraine; e-mail: lerakoltukova@gmail.com*

FEATURES OF MANAGEMENT OF CURRENT ASSETS OF THE ENTERPRISE

Abstract. In the article the problem of managing current assets during the crisis, the process of policy management current assets, theoretical and methodological, economic and mathematical approaches to data policies. Studied theoretical foundations of current assets management, the analysis of the effectiveness of policy management current assets developed measures to improve management of current assets by improving the policy management.

Keywords: current assets, management, policy management, business activity, management efficiency.

Formulas: 2; Fig.: 8, Table.: 0 Bibl.: 8

Головко Е. Г.

*к.э.н., доцент, Харьковский учебно – научный институт
ДВНЗ «Университет банковского дела», Украина;
e-mail: elena.golovko13@gmail.com*

Кольтюков В. Д.

*Харьковский учебно – научный институт
ДВНЗ «Университет банковского дела», Украина;
e-mail: lerakoltukova@gmail.com*

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ОБОРОТНЫМИ АКТИВАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы управления оборотными активами в период кризиса, процесс разработки политики управления оборотными активами, теоретико-методические и экономико-математические подходы к данной политике. Изучены теоретические основы системы управления оборотными активами, проведен анализ эффективности политики управления оборотными активами, разработаны мероприятия по повышению эффективности управления оборотными активами путем совершенствования политики управления ими.

Ключевые слова: оборотные активы, управление предприятием, политика управления, деловая активность, эффективность управления.

Формул: 2; рис.: 8; табл.: 0; библиограф.: 8

Вступ. Розвиток ринкових відносин та інтеграція України у світове економічне співтовариство потребують нових підходів до управління економікою як на макrorівні, так і на рівні окремих підприємств. Особливого значення набувають проблеми створення таких механізмів управління фінансами підприємств, які б відповідали ринковим умовам господарювання та забезпечували достатній рівень їх платоспроможності, ліквідності, прибутковості [1]. У цьому контексті важливим є ефективне управління оборотними активами.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдання. Дослідження особливостей політики управління оборотними активами є надзвичайно актуальним, оскільки ефективно організована система управління оборотними активами на підприємстві може стати основою системи прийняття, реалізації, контролю та аналізу управлінських рішень.

Саме тому зараз спостерігається підвищений інтерес з боку науковців до вивчення особливостей управління оборотними активами на підприємстві. Розвитку теорії та практики управління оборотними активами присвятили свої праці такі відомі вітчизняні та зарубіжні економісти, як М.Д. Білик, І.О. Бланк, С.Ф. Голов, М.М. Мазаракі, А.М. Карбовник, В.П. Савчук, О.О. Терещенко, Н.М. Ушакова, В.В. Бочаров, В.В. Ковальов, М.Н. Крейніна, В.Е. Леонтєв, Є.І. Шохін, Є.Ф. Брігхем, Р. Брейлі, Ван Хорн, С. Майерс, С. Росс, А. Шапіро та інші. Однак є ще питання, які потребують уваги та вирішення. Метою дослідження є розробка рекомендацій по найбільш оптимальному вибору комплексної політики оперативного управління оборотними активами підприємства.

Результати дослідження.

У зв'язку з кризовими явищами в економіці обґрунтований вибір оптимального варіанта комплексної політики управління оборотними активами підприємства і джерелами їх фінансування, виходячи з встановлених критеріїв, є важливим фактором підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності комерційної організації і має велике значення для забезпечення її фінансової стійкості і платоспроможності [1].

Базою дослідження було обрано ПАТ «САН ІнБев» – один із лідерів пивоварного ринку України. Компанія була створена в 1999 році як стратегічне партнерство між InBev – лідируючої пивоварної компанії у світі, і Групою САН, яка працює в регіоні з 1958 року, зокрема, в пивоварному бізнесі України та СНД початку 1990-х років. ПАТ «САН ІнБев» здійснює виробництво пива, солоду, вуглекислоти. Асортимент виробленої продукції представлений в усіх цінових категоріях, тим самим задовольняючи потреби широкого кола споживачів. Товариство використовує всі засоби реклами для збуту продукції: зовнішня реклама, засоби масової інформації (інтернет, періодичні видання, радіо, телебачення). Товариство має маркетингову стратегію продажу продукції. Збут продукції здійснюється через прямі та непрямі канали збуту. ПАТ «САН ІнБев» використовує найпередовіші технології і методики у виробництві, маркетингу, логістиці і менеджменті.

Аналіз показників діяльності ПАТ «САН ІнБев» довів, що оборотні активи використовуються ефективно.

На основі управлінського аналізу ефективності використання оборотних активів підприємств можна побудувати прогноз щодо політики управління окремим елементом

оборотних активів, а також виявити резерви і визначити обсяги додаткового фінансування. Цим обумовлена об'єктивна необхідність поглибленого вивчення й дослідження аналітичних методів прогнозування та моделювання.

Для вирішення цих проблем у роботі пропонується застосовувати економетричне моделювання. Для аналізу оборотних активів доцільно обирати прості математичні моделі та моделі часових рядів. Саме в динаміці необхідно досліджувати зміну основних показників, тому для подальшого дослідження було обрано МЛЕМ.

Побудувавши економетричну модель чистого прибутку залежно від суми запасів, дебіторської заборгованості та незавершеного виробництва, можна визначити потенційну суму чистого прибутку на перспективу.

Це означає, що підприємство може заздалегідь піклуватися про компенсацію можливих втрат прибутку, застосовуючи різні методи страхування, коригувати оборотні активи з метою оптимізації їх структури та оборотності.

Розробимо економетричну модель управління оборотними активами ПАТ «САН ІнБев» та обґрунтуємо економічне тлумачення всіх характеристик зв'язку й покажемо можливість їх використання на практиці.

Побудуємо лінійну модель залежності приросту чистого прибутку (Y) в залежності від структури оборотних активів. Обираємо лінійну модель [3]:

$$Y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + \dots + a_nx_n + \varepsilon, \quad (1)$$

де: Y – залежна (пояснювана) змінна моделі,

$x_1, x_2, \dots, x_n$ – незалежні (пояснюючі) змінні моделі або фактори;

$a_0, a_1, \dots, a_n$ – параметри моделі;

ε – стохастична складова моделі;

n – кількість пояснюючих змінних моделі.

На основі даних фінансової звітності підприємства була побудована економетрична модель для ПАТ «САН ІнБев» (рис. 1), яка має наступний вигляд:

$$Y = 279804,5 + 0,6x_1 - 0,04x_2 - 10,2x_3, \quad (2)$$

де: Y – вектор прибутку підприємств;

x_1 – величина запасів;

x_2 – дебіторська заборгованість;

x_3 – незавершене виробництво.

Regression Summary for Dependent Variable: Прибуток (Spreadsheet15)						
R= ,86354275 RI= ,74570607 Adjusted RI= ,54227093						
F(4,5)=3,6656 p<,09340 Std.Error of estimate: 1469E2						
N=10	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(5)	p-value
Intercept			279804,5	354698,6	0,788852	0,465939
Запаси	0,468476	0,318837	0,6	0,4	1,469326	0,201690
Дебіторська заборгованість	-0,076323	0,347151	-0,4	1,9	-0,219855	0,834678
НЗВ	-0,529890	0,277649	-10,2	5,3	-1,908490	0,114608

Рис 1. Економетрична модель діяльності ПАТ «САН ІнБев»

Для даної економетричної моделі коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,75$, це означає, що зміна втрат прибутку на 75% залежить від зміни досліджуваних пояснювальних змінних.

За допомогою методу максимального спряження перевіримо модель на наявність мультиколінеарності (рис.2).

		Regression Summary for Dependent Variable: Запаси (Spreadst					
		R= ,70689651 RI= ,49970268 Adjusted RI= ,24955401					
		F(3,6)=1,9976 p<,21590 Std.Error of estimate: 1491E2					
N=10		b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(6)	p-value
	Intercept			268465,8	342816,0	0,78312	0,463338
	Дебіторська заборгованість	-0,716205	0,334800	-3,1	1,4	-2,13921	0,076234
	Основні засоби	0,193195	0,323267	0,1	0,2	0,59763	0,571935
	НЗВ	0,056364	0,354764	0,9	5,4	0,15888	0,878980

		Regression Summary for Dependent Variable: Дебіторська заб					
		R= ,76025279 RI= ,57798431 Adjusted RI= ,36697646					
		F(3,6)=2,7392 p<,13569 Std.Error of estimate: 31756,					
N=10		b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(6)	p-value
	Intercept			63734,41	72103,36	0,88393	0,410750
	Запаси	-0,604141	0,282413	-0,14	0,07	-2,13921	0,076234
	Основні засоби	0,177783	0,296867	0,02	0,04	0,59886	0,571169
	НЗВ	-0,220994	0,313802	-0,78	1,11	-0,70425	0,507678

		Regression Summary for Dependent Variable: НЗВ (Spreadsheet					
		R= ,58331730 RI= ,34025907 Adjusted RI= ,01038861					
		F(3,6)=1,0315 p<,44312 Std.Error of estimate: 11248,					
N=10		b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(6)	p-value
	Intercept			41456,83	21230,01	1,952747	0,098682
	Запаси	0,074326	0,467827	0,00	0,03	0,158876	0,878980
	Дебіторська заборгованість	-0,345482	0,490570	-0,10	0,14	-0,704246	0,507678
	Основні засоби	-0,329287	0,357684	-0,01	0,01	-0,920608	0,392765

Рис 2. Метод максимального спряження

Як бачимо з отриманих результатів мультиколінеарність відсутня.

Подамо економічний зміст отриманих характеристик взаємозв'язку складових оборотних активів ПАТ «САН ІнБев». Збільшення величини запасів на 1 тис. грн може збільшити чистой прибуток на 0,6 тис. грн, зменшення величини дебіторської заборгованості та незавершеного виробництва призведе до зменшення чистого прибутку на 0,04 тис. грн та 10,2 тис. грн відповідно.

За допомогою матриці парних кореляцій визначимо, на скільки кожна зі змінних x впливає на Y (рис. 3).

		Correlations (Spreadsheet15)				
		Запаси	Дебіторська заборгованість	Основні засоби	НЗВ	Прибуток
Variable						
	Запаси	1,000000	-0,685345	-0,049703	0,327467	0,667724
	Дебіторська заборгованість	-0,685345	1,000000	0,304658	-0,496741	-0,497677
	НЗВ	0,327467	-0,496741	-0,438235	1,000000	0,486845
	Прибуток	0,667724	-0,497677	0,256049	0,486845	1,000000

Рис. 3. Матриця парних кореляцій

Як бачимо, найбільше на значення прибутку впливають розміри запасів за незавершеного виробництва.

Далі проаналізуємо похибки. З графіку розподілу похибок (рис. 4) можна побачити, що вони розподілені за нормальним законом.

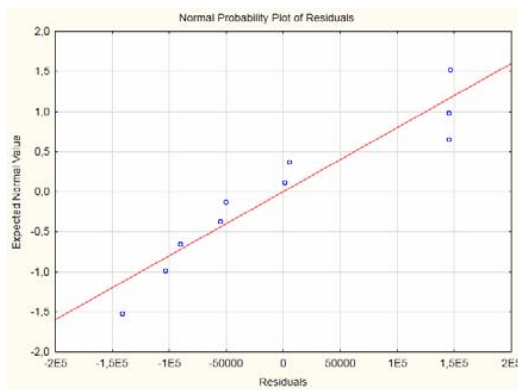

Рис. 4. Графік розподілу похибок

Важливим етапом при побудові економетричних моделі є визначення наявності автокореляції. У програмі Statistica розраховуємо коефіцієнт Дарбіна- Уотсона (рис. 5).

Durbin-Watson d (Spreadsheet) and serial correlation of residuals		
	Durbin-Watson d	Serial Corr.
Estimate	2,519851	-0,260106

Рис. 5 Розрахунок коефіцієнта Дарбіна-Уотсона

Якщо значення даного коефіцієнту знаходиться між 0 та 4 – автокореляції немає. Якщо значення ближче до 0 – позитивна, до 4 – від’ємна. Якщо коефіцієнт дорівнює приблизно 2, то автокореляції немає. Отже, у даній економетричній моделі автокореляція відсутня.

Побудуємо прогнозні значення за всіма елементами аналізованих оборотних активів ПАТ «САН ІнБев» (рис.6).

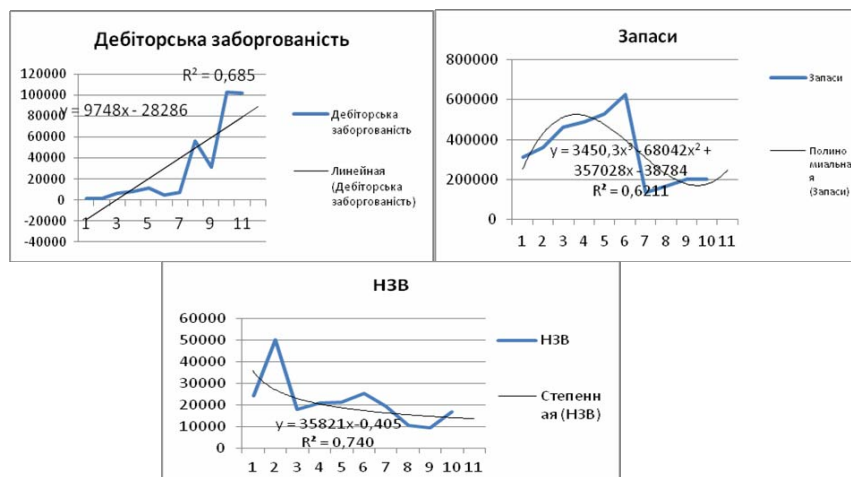

Рис. 6. Графіки прогнозів та фактичних значень оборотних активів ПАТ «САН ІнБев»

Тренд присутній в динаміці усіх показників оборотних активів, проте у дебіторської заборгованості коефіцієнти детремінації найвищий. Саме по цьому показнику прогнозування значення буде найбільш точним. З побудованих прогнозів можна зробити висновок, що величина дебіторської заборгованості буде мати стабільне значення, величина запасів буде зростати, що позитивно вплине на виробництво, а величина НЗВ буде стабільною.

Для перевірки наявності вектор-авторегресійного зв'язку між відповідними показниками побудуємо VAR-модель в ППП EViews.

У програмі EViews вводимо вхідні данні: zapasi – запаси, deb_zab – дебіторська заборгованість, nzv – незавершене виробництво.

Здійснено перевірку часових рядів на стаціонарність за допомогою розширеного тесту Дікі – Фуллера (рис.7). Як бачимо з рисунку, ряд є стаціонарним рядом у рівнях, оскільки значення критерію (ADF Test Statistic) менше критичного (Critical Value) при 1 %, 5 %, 10 % рівнях значимості [3]. Отже, перетворення часових рядів не потрібні.

Null Hypothesis: ZAPASI has a unit root					Null Hypothesis: D(DEB_ZAB) has a unit root				
Exogenous: Constant					Exogenous: None				
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=2)					Lag Length: 1 (Automatic - based on SIC, maxlag=1)				
			t-Statistic	Prob.*				t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic					Augmented Dickey-Fuller test statistic				
Test critical values:	1% level		-1.730339	0.3930	Test critical values:	1% level		0.033092	0.6700
	5% level		-4.121990			5% level		-2.816740	
	10% level		-3.144920			10% level		-1.982344	
			-2.713751					-1.601144	
*MacKinnon (1996) one-sided p-values.					*MacKinnon (1996) one-sided p-values.				
Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations and may not be accurate for a sample size of 12					Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations and may not be accurate for a sample size of 10				
Augmented Dickey-Fuller Test Equation					Augmented Dickey-Fuller Test Equation				
Dependent Variable: D(ZAPASI)					Dependent Variable: D(DEB_ZAB,2)				
Method: Least Squares					Method: Least Squares				
Date: 11/07/16 Time: 20:14					Date: 11/07/16 Time: 20:17				
Sample (adjusted): 2004 2015					Sample (adjusted): 2006 2015				
Included observations: 12 after adjustments					Included observations: 10 after adjustments				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.	Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
ZAPASI(-1)	-0.496073	0.286691	-1.730339	0.1143	D(DEB_ZAB(-1))	0.026347	0.796187	0.033092	0.9744
C	165657.9	108665.4	1.524478	0.1584	D(DEB_ZAB(-1),2)	-1.026338	0.551350	-1.861499	0.0997
R-squared	0.230418	Mean dependent var	-8183.167		R-squared	0.778270	Mean dependent var	-69.30000	
Adjusted R-squared	0.153460	S.D. dependent var	155902.9		Adjusted R-squared	0.750554	S.D. dependent var	49927.97	
S.E. of regression	143442.5	Akaike info criterion	26.73627		S.E. of regression	24936.33	Akaike info criterion	23.26290	
Sum squared resid	2.06E+11	Schwarz criterion	26.81709		Sum squared resid	4.97E+09	Schwarz criterion	23.32341	
Log likelihood	-158.4176	Hannan-Quinn criter.	26.70635		Log likelihood	-114.3145	Hannan-Quinn criter.	23.19651	
F-statistic	2.994073	Durbin-Watson stat	1.881464		Durbin-Watson stat	2.534084			
Prob(F-statistic)	0.114252								

Null Hypothesis: NZV has a unit root				
Exogenous: Constant				
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=2)				
			t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic				
Test critical values:	1% level		-2.649507	0.1106
	5% level		-4.121990	
	10% level		-3.144920	
			-2.713751	
*MacKinnon (1996) one-sided p-values.				
Warning: Probabilities and critical values calculated for 20 observations and may not be accurate for a sample size of 12				
Augmented Dickey-Fuller Test Equation				
Dependent Variable: D(NZV)				
Method: Least Squares				
Date: 11/07/16 Time: 20:18				
Sample (adjusted): 2004 2015				
Included observations: 12 after adjustments				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
NZV(-1)	-0.837229	0.315994	-2.649507	0.0243
C	18248.62	7678.509	2.376584	0.0388
R-squared	0.412452	Mean dependent var	-404.0000	
Adjusted R-squared	0.353697	S.D. dependent var	13209.20	
S.E. of regression	10619.27	Akaike info criterion	21.52974	
Sum squared resid	1.13E+09	Schwarz criterion	21.61056	
Log likelihood	-127.1784	Hannan-Quinn criter.	21.49982	
F-statistic	7.019886	Durbin-Watson stat	2.001720	
Prob(F-statistic)	0.024334			

Рис. 7 Результати перевірки системи на стаціонарність за тестом Дікі – Фуллера

В ході побудови VAR-моделі була отримана система рівнянь, що показую залежність усіх параметрів один від одного. На рис 8 представлена дана система показників.

DEB_ZAB	=	1.291195*DEB_ZAB(-1)	+	4.227919*DEB_ZAB(-2)	-	1.930373*NZV(-1)	-	1.627175*NZV(-2)	+	0.137766*OSN_ZAS(-1)	-	0.272012*OSN_ZAS(-2)	+	0.051417*ZAPASI(-1)	+	0.236995*ZAPASI(-2)	+	101049.0
NZV	=	0.310933*DEB_ZAB(-1)	+	1.184341*DEB_ZAB(-2)	-	0.315611*NZV(-1)	+	0.064629*NZV(-2)	-	0.027230*OSN_ZAS(-1)	-	0.046059*OSN_ZAS(-2)	+	0.046623*ZAPASI(-1)	+	0.115591*ZAPASI(-2)	+	48746.36
OSN_ZAS	=	17.27803*DEB_ZAB(-1)	+	61.13057*DEB_ZAB(-2)	+	20.68211*NZV(-1)	+	16.00333*NZV(-2)	-	0.548430*OSN_ZAS(-1)	-	1.094263*OSN_ZAS(-2)	+	2.278808*ZAPASI(-1)	+	5.316361*ZAPASI(-2)	-	936094.1
ZAPASI	=	-4.220543*DEB_ZAB(-1)	-	12.90355*DEB_ZAB(-2)	+	23.36806*NZV(-1)	+	18.96459*NZV(-2)	-	1.475220*OSN_ZAS(-1)	+	2.245781*OSN_ZAS(-2)	+	0.729339*ZAPASI(-1)	-	1.447687*ZAPASI(-2)	-	1049090.
ZAPASI	=	-4.220543*DEB_ZAB(-1)	-	12.90355*DEB_ZAB(-2)	+	23.36806*NZV(-1)	+	18.96459*NZV(-2)	-	1.475220*OSN_ZAS(-1)	+	2.245781*OSN_ZAS(-2)	+	0.729339*ZAPASI(-1)	-	1.447687*ZAPASI(-2)	-	1049090.

Рис 8. Система рівнянь VAR-моделі

З даної системи можна прослідити як на певний показник впливає зміна всіх інших показників системи. Отже, було виявлено що показники запасів, дебіторської заборгованості, незавершеного виробництва залежать один від одного, для деталізації була побудована систем рівнянь, що описує цей взаємозв'язок. Це свідчить про те, що побудова та аналіз VAR-моделі є доцільним для дослідження динаміки основних показників системи економічної діяльності підприємств.

Висновки та подальші дослідження.

Таким чином, у ході побудови та аналізу економетричної моделі було з'ясовано, що побудоване рівняння зв'язку може бути використано ПАТ «САН ІнБев» для управління оборотними активами. Заздалегідь можна визначити можливі втрати прибутку через наявність певної суми дебіторської заборгованості та незавершеного виробництва, а це дозволить застосувати управлінські рішення для мінімізації суми втрат прибутку, оптимізації структури оборотних активів і створить (за необхідності) страховий фонд.

Література

1. Коптева, Е. П. Политика управления активами предприятия: теория и методология [Текст] / Е. П. Коптева // Российское предпринимательство. – 2011. – № 10–2 (194). – с. 74–79.
2. Технологии финансового менеджмента [Текст] : учебное пособие / В. В. Быковский и др. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. тех. ун-та, 2008. – Ч. 1. – 80 с.
3. Удосконалення фінансового менеджменту підприємства [Текст] : монографія / авт. кол. ; за ред. Г. М. Азаренкової. – Харків : ФОП Здоровий Я.А., 2016. – 254 с.
4. Орехова, К. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / К. В. Орехова. – К. : УБС НБУ, 2016. – 300 с.
5. Головка, О. Г. Особливості планування діяльності щодо забезпечення економічної безпеки підприємства [Текст] / О. Г. Головка, О. А. Шкляр // Сталій розвиток економіки. – 2016. – № 1 (30). – С. 80–84.
6. Азаренкова, Г. М. Вдосконалення фінансової стратегії для забезпечення стабільності підприємства [Текст] / Г. М. Азаренкова, О. Г. Головка, В. О. Пономаренко // Фінансово–кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015 – № 1 (18). – С.103–109.
7. Азаренкова, Г. М. Фінансове забезпечення сталого економічного зростання підприємства [Текст] / Г. М. Азаренкова, М. В. Семенова // Вісник Університету банківської справи. – 2015. – № 2 (23). – С. 80–84.
8. Чебанова, Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : посібник / Н. В. Чебанова, Ю. А. Василенко – К. : Видавничий центр “Академія”, 2002. – 672 с.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2017

© Головка О. Г., Кольтюкова В. Д.

References

1. Kopteva, E. P. (2011). Politika upravleniia aktivami predpriiatiia: teoriia i metodologiiia. *Rosiiskoe predprinimatelstvo*, 10-2 (194), 74–79.
2. Bykovskii, V. V. (2008). *Tekhnologii finansovogo menedzhmenta*. Tambov: Izdatelstvo Tambovskogo gosudarstvennogo tekhnicheskogo universiteta.
3. Azarenkova, H. M. (2016). *Udoskonalennia finansovoho menedzhmentu pidpriemstva*. Kharkiv: FOP Zdorovyi Y. A.
4. Orekhova, K. V. (2016). *Finansova bezpeka pidpriemstva: teoriia, metodolohiia, praktyka*. Kyiv: UBS NBU.
5. Holovko, O. H., & Shkliar, O. A. (2016). Osoblyvosti planuvannia diialnosti shchodo zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 1 (30), 80-84.
6. Azarenkova, H. M., Holovko, O. H., & Ponomarenko, V. O. (2015). *Finansovo-kredytna diialnist: problem teorii ta praktyky*, 1 (18), 103–109.
7. Azarenkova, H. M., & Semenova, M. V. (2015). Finansove zabezpechennia staloho ekonomichnogo zrostantia pidpriemstva. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*, 2 (23), 80-84.
8. Chebanova, N. V., & Vasylenko, Yu. A. (2002). *Bukhhalteryskyi finansovyi oblik*. Kyiv: Vydavnychiy tsentr Akademiia.

Received 15.05.2017

© Golovko O. H., Kolyukova V. D.